

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XXII., číslo 22

23. 11. 2025 / neprodejné

Z OBSAHU Kardinál Newman a jeho poselství pro dnešek
Rekviem za Dominika kardinála Duku
Kristus – Král z Boží milosti

05

06

13

Foto: Lucie Horníková / Člověk a Vira

Kardinál Dominik

Pan kardinál, syn vojáka, který měl rád lidi v uniformě, a dominikán s dobrou formací. V současné kultuře ženskosti byl tento muž s povahou cholerika a bojovník za Pravdu a svobodu jasně rozeznatelný. Viděl, že dnešní jednostranné zdůrazňování Boží lásky a milosrdenství zatlačilo do pozadí skutečnost hříchu a zla, vedlo k upuštění od zpovědní praxe a někteří přestali počítat i s peklem. Přišli jsme o Boží majestát, moc a velkolepou vznešenost. Ztratili jsme smysl pro posvátnou bázeň, schopnost bojovat a statečně nést kříž, ale i smysl pro otcovství, řád a odpovědnost. V důsledku pak i smysl pro misie a kněžská či řeholní povolání.

Mluvit o pravdách, které nejsou po-

pulární, jako že jediným Spasitelem je Kristus Ježíš a v nikom jiném není spásy, je pro některé nepřijatelné. Inkluzivní mentalitě, která se nechce nikoho dotknout, se to zdá neuvěřitelně tvrdé, protože více akcentuje blahobyť, příjemnost a pohodlí. Pokud ale někdo přijme skutečnost, že jediným Spasitelem je Ježíš, a plnost zjevení a přítomnosti Krista se uskutečňuje v katolické církvi, zahoří evangelizačním ohněm, nasadí se pro to, aby lidé kolem něj poznali Ježíše a jeho tajemství vykoupení. Kardinál Dominik tímto ohněm hořel.

Já jsem ho znal dlouho, ale teprve v posledních letech jsem ho viděl téměř denně a při obyčejných věcech. Nejvíce se mi vryla do paměti jeho ohromná se-

čtělost, úžasná paměť a schopnost dávat věci do souvislostí. V diskusích ho sice bylo někdy náročné sledovat, protože dělal mnoho odboček a vysvětlivek, ale ty jednotlivé kamínky doplňovaly mozaiku jako výmluvný obraz, při jehož obdivování nejjeden posluchač vydechl: Aha! Byl vášnivý diskutér. Pro mě bylo zajímavé vidět, kolik nevěřících dovedl oslovit. Nebál se bavit i s lidmi, kterými jiní pohrdali. Všem se snažil dát možnost setkat se s Bohem, něco se o něm dovědět. Bylo až dojemné vidět chlapy tvrdící, že jsou nevěřící, jak ho prosí o požehnání.

*Mons. Jan Graubner
arcibiskup pražský a primas český*

Věčné sliby bratra Gerarda O.Cist.

V sobotu 25. října 2025 složil bratr Gerard Maria Krutský O.Cist. své slavné sliby, v nichž se zavázal až do smrti ke stálosti, ctnostnému způsobu života a poslušnosti podle Řehole sv. Benedikta v cisterciáckém klášteře Vyšší Brod.

„Dnes činíš nejdůležitější rozhodnutí ve svém životě: až do krve, do smrti se zasvěcuješ Pánu, Stvořiteli světa, našemu Otci a v Pánu Ježíši vzoru,“ říká bratru Gerardovi konventuální převor Cisterciáckého opatství Vyšší Brod P. Justin Jan Berka O.Cist. „Několik let ses podle naší řehole svatého Benedikta na tento okamžik připravoval a poznával jsi svoji bídu i bídu svých spolubratří – komunity, ale i velikost Boží v sobě i v nich.“

Převor cisterciácké komunity ve Vyšším Brodě P. Justin se ve svém ponaučení bratru Gerardovi dotkl čtyř hlavních pilířů způsobilosti k mnišskému životu: hledání Boha, poslušnosti, modlitby a pokory. Svatý Benedikt říká: „Ať se mnich zkoumá, zda opravdu hledá Boha.“ Cílem mnišského života je sjednocení s Bohem. „Neexistuje jiný důvod pro vstup do kláštera, než je hledání Boha živého, Boha svrchovaného a pravého. Mnich hledá Boha v každodenní práci, v každodenním rytmu klášterního života a v každodenní námaze tohoto života.“

Co se týče poslušnosti, vzdává se mnich vlastních úsudků a vlastní vůle, aby byly vedeny a řízeny společnou vůlí (*voluntas communis*) kláštera a bratří určenou řeholí a představeným. „Poslušnost je velmi těžká věc, ale je to základ. Jednota s *voluntas communis* znamená pravou lásku. Kdo vzdoruje společné vůli, sám sebe jakoby duchovně exkomunikuje. Odděluje se od životodárného proudu milosti, který v klášteře proudí silou Ducha svatého, jenž je duší mnišské komunity tak, jako je duší samotné církve,“ poučuje převor kláštera. „Mnich je člověkem modlitby a ty máš rád modlitbu,“ říká bratru Gerardovi převor a o pokore říká: „Mnich musí projít očištnou temnotou vnitřní zkoušky, jíž dochází k poznání velikosti a svatosti Boha, ohavnosti hříchu a naprosté nezbytnosti Božské milosti pro člověka.“

Aby byl člověk mnichem, musí mít

Foto: Lukáš Kus

hodně zdravého rozumu i smyslu pro humor a sympatii a toleranci k slabosti svých bratří. Stálé mlčení, nedostatek vnějších kontaktů, určitá samota, jednoduchost klášterní práce, náročnost při studiu – to je charakteristické pro duše povolane do kláštera. V klášteře musí člověk udržet zdravou rovnováhu mezi aktivní prací a tichou modlitbou. „Vyprošuji Ti vytrvalost a trpělivost,“ uzavírá své poučení převor P. Justin. „Pros naši Matku, Pannu Marii Vyšebrodskou, ta ti vždycky pomůže. Ty máš rád růženec, tak jí všechno odevzdávej a vůbec ničeho se nemusíš bát. Amen.“

Bratr Gerard se stal pátým slavným profesem ve stávající vyšebrodské komunitě. A – dá-li Pán – složí 8. prosince 2025 slavné sliby další člen řádu – br. Nivard Maria Hason O.Cist. V současnosti sestává komunita z jedenácti bratří a dvou zájemců o vstup. Aby mohli vyšebrodští cisterciáci zvolit opata, musí komunita čítat třináct členů se slavnými sliby. V celém cisterciáckém řádu žije komunita s nejnižším věkovým průmě-

rem právě ve Vyšším Brodě, kde se slaví tradiční – latinská – liturgie s mnišskými prvky a veškeré modlitby jsou v latině.

Bratr Gerard je mnich mnoha nadání a Božích darů. Kromě sadařských a lesnických prací a péče o včely se zabývá o liturgii a má za pomoci několika zaměstnanců na starosti dům pro hosty. Poutní dům Svaté rodiny se v poslední době enormně rozrostl. Čítá padesát pokojů – z poloviny nových hotelového typu se sociálním zařízením a z poloviny starších vícelůžkových pokojů se sociálním zařízením na patře. Součástí je i kaple Svaté rodiny, která momentálně prochází kompletní renovací. Práním komunity je přijímat hosty, kteří si do kláštera přijedou odpočinout a u Pánových nohou či v okolní krásné přírodě načerpají nové síly a radost do života.

DEO GRATIAS!

Stanislava Vitoňová
www.klastervyssibrod.cz
bcb.cz/vecne-sliby-bratra-gerarda-o-cist

Nizozemci odmítli potrat jako lidské právo

Nizozemští poslanci hlasovali pro zamítnutí návrhu zákona, který by z potratu udělal lidské právo.

Místo toho následně schválili návrh podpořený křesťany, který národ dále distancuje od další liberalizace této problematiky. Liberální strana Demokratů 66 (D66) původně předložila návrh zákona, který vyzýval stát, aby „zakotvil právo na potrat v Listině základních práv Evropské unie a v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech“, a to v návaznosti na příklad zemí, které označila za přední „podobně smýšlející“.

Návrh zákona, který podpořilo několik liberálních a levicových stran, však získal pouze 68 z možných 150 hlasů a jen o několik dní později Sněmovna reprezentantů těsně schválila křesťany

podporovaný návrh, kterým se národ od takového jednání distancoval.

Jak informoval *Evangelical Focus*, úspěšný návrh, který předložily strany Křesťanská unie, SGP a Fórum pro demokracii, vyzval nizozemskou vládu, aby se „aktivně postavila proti pokusům v rámci Evropské unie zahrnout potraty jako lidské právo do evropských smluv“, což bylo jedno z posledních parlamentních hlasování před přestávkou v letošních nizozemských volbách.

Luke Randall
Evangelicals Now

Adventní duchovní obnova Maranatha

5. – 7. 12. 2025

Zjevení Janovo je název poslední knihy Bible, kterou uzavírají tato slova: „Duch i nevěsta praví: ‚Přijď!‘ A kdokoliv to slyší, ať řekne: ‚Přijď!‘ Kdo žízní, ať přistoupí; kdo touží, ať zadarmo nabere vody života. (...) Ten, od něhož je to svědectví, praví: ‚Ano, přijdu brzo.‘ Amen, přijď, Pane Ježíši! Milost Pána Ježíše se všemi“ (Zj 22,17.20–21). *Maranatha*, Pane přijď, je stělná modlitba, kterou zvláště v Adventu voláme po Kristovým druhém příchodu. Nejedná se však jen o něco budoucího, ale také a hlavně o něco, co se odehrává teď v našich srdcích. Nad tím se tento víkend budeme zamýšlet a kromě toho se společně modlit modlitbu breviáře, růženec, slavit mše svaté a společně stolovat.

mounthosin.cz/akce

SLOVO KNĚZE

Čas od času zaslechnu povzdech: „Já se tolik modlím a pořád nic, jako by Bůh neslyšel.“ Ano, někdy se nám zdá, že Bůh nereaguje, nebo nereaguje tak rychle a tím způsobem, jak bychom si přáli. Zkusme to vzít ale z druhé strany; jsme my tak pozorní posluchači a reagujeme na Boží pobídky tak, jak bychom si přáli, aby reagoval Bůh? A často taková pobídka ze strany Všemocného je vlastně velkým darem, zareagujeme-li na ni.

Mne potkalo něco takového před nedávnem. Byl jsem s jedním oltářním spolubratrem na otočku v Itálii s jasně daným programem. Cestou tam mi jedna kamarádka poslala zprávu, že matka našich společných přátel zemřela a v pondělí má pohřeb. Shodou okolností (to se jen tak říká, si myslím) v sousedním městě od našeho cíle. V tu chvíli mi blesklo hlavou, že by asi bylo dobré na ten pohřeb zajít, pokud vyjde čas. A pak padlo rozhodnutí, že ten čas musí vyjít, přece kdyby to nevyšlo, každá výmluva by byla slabá. I kdyby se to vlastně nikdo nedověděl. Přitom nejít na onen pohřeb bylo tak snadné, stačilo si říci, nedá se to stihnout.

Tak se stalo, že paní Julie měla na pohřbu krom přátel, manžela a synů s rodinami i dva panáčky z Čech.

Někdo by mohl namítnout, že to byla náhoda. Jenže po pondělku na náhody věřím ještě méně a jsem rád, že jsem tuto „nabídku“ z Boží ruky přijal. Byl to totiž dar, nejen pro mé přátele a jejich zesnulou maminku, ale především pro mě. Protože se upevnilo moje přesvědčení, že Bůh nám takovými „náhodami“ vstupuje do života, aby nás mohl něčím, co se ani nedá přesně definovat, obdarovat. A bylo by jistě pošetilé na ně nereagovat, když nejsou zrovna podle našich představ.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem.
administrátor farnosti Zruč nad Sázavou

BDĚTE, ABYSTE BYLI PŘIPRAVENI

30. listopad 2025 – 33. neděle v mezidobí – Mt 24,37–44

Aurelio Luini: Noemova archa (cca 1556)

Jan Zlatoústý

Rozkoše a pokoj se budou týkat těch, kdo jednají nerozumně. Proto apoštol neřekl: „Až nastane pokoj,“ ale: „Když budou říkat: je pokoj a jistota,“ čímž ukazuje jejich nerozumnost – stejně jako byli nerozumní lidé za dnů Noemových. Rozkoším se oddávali zlí, nikoli spravedliví; ti procházeli utrpením a hořkostí. Tak je naznačeno, že až přijde Antikrist, nespravedliví se zcela oddají nezřízeným rozkoším a vzdají se naděje na vlastní spásu. Proto je uveden přiměřený příklad: když se stavěla archa, někdo uprostřed toho kázal a předpovídal budoucí pohromy. Zlí však nevěřili – jako by nevěra znamenala, že žádné zlo nepříjde – a dál se oddávali rozkoším. Mnozí nevěří tomu, co přijde, a proto se autor odvolává na minulost, aby jeho předpověď byla věrohodnější. Dále uvádí jiný znak: že ten den přijde neočekávaně – ale jemu samotnému není neznámý, jak ukazují slova: „Tehdy budou na poli dva: jeden bude vzat, druhý ponechán.“ Těmito slovy dává najevo, že mezi vzatými i po-

nechanými budou jak sluhové, tak páni, nečinní i pracující.

Tímto vidíme, jak zahanbuje ty, kdo se nestarají o svou duši tak, jako se lidé starají o své peníze, když očekávají zloděje.

Hilarius

Den Páně zastihne dva na poli – což značí dva druhy lidí: věřící a nevěřící – ve světě, tedy jakoby při práci v tomto životě. A budou rozdělení, když jeden bude ponechán a druhý vzat. Tak nás učí rozlišovat mezi věrnými a nevěrnými. Když dopadne Boží hněv, svatí budou shromážděni do nebeské sýpky, zatímco nevěrní zůstanou vydáni žáru nebeského ohně. To platí i o ženách meloucích na mlýně: „Dvě budou mlít na mlýně, jedna bude vzata, druhá ponechána.“ Mlýn představuje skutky podle Zákona. Část Židů uvěří díky Eliášovi, tak jako kdysi uvěřili díky apoštolům, a budou ospravedlněni vírou. Jedna bude pro svou víru a dobré skutky vzata, druhá zůstane nadarmo mlít ve svém prázdňém konání

podle Zákona a nepřipraví si nebeský chléb.

Jeroným

Pán jasně potvrzuje svá dřívější slova: „O tom dni neví nikdo, jen Otec“ (srov. Mt 24,36), protože apoštolům by vědění o čase nebylo k užitku. Měli žít v nejistotě očekávání, aby stále mysleli, že ten, o jehož příchodu nevědí kdy nastane, už přichází. Proto shrnuje předchozí slova, když říká: „Bděte tedy, neboť nevíte, v kterou hodinu přijde váš Pán“ (Mt 24,42). Neříká „nevíme“, ale „nevíte“, aby ukázal, že jemu samotnému den soudu není neznámý.

Řehoř Veliký

Bdí ten, kdo má otevřené oči a hledí na pravé světlo. Bdí ten, kdo skutky zachovává to, čemu věří. Bdí ten, kdo od sebe odhání temnotu necitelnosti a nedbalosti.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catenaaurea.sk

KARDINÁL NEWMAN¹ A JEHO POSELSTVÍ PRO DNEŠEK

Bůh mě zná jménem II.

Když Pán dokončil všechny své řeči (Mt 26,1), pravil: „Syn člověka bude vydán k ukřižování.“

Jako když je stádo po řadě pobíjeno, jako když námořníci před útokem vyklízejí palubu nebo jako když umírající činí své poslední pořízení a obrací se k Bohu – tak i Spasitel shrnul naposledy celé své učení, aby mohl vstoupit do utrpení. Dobrovolně zrušil ochranu, která dosud bránila zlému duchu přiblížit se k němu. Otevřel bránu a sám dovolil, aby k němu zlo vstoupilo – jako odsouzenec, jenž sám nechává padnout šátek z očí.

Ihned poté přišel satan, aby jej pokoušel a opanoval, využívaje krátkého času, který mu byl dopřán. Učedníky zachvátila zvláštní, mrzutá a pokárání hodná nálada – zlá moc působila mezi nimi. Pán má před sebou myšlenku na smrt a na své pohřbení. A právě v té chvíli

přichází žena a maže jeho svatou hlavu drahocennou masťou. Tento čin naplňuje jeho duši tichou útěchou – byl to němý zázrak lásky a celý dům se naplnil vůní.

Avšak náhle klid přerušil drsný hlas zrádce. Poprvé se ukázala jeho tvrdost a neláska: „Nač taková ztráta?“ Nespravedlivý a hrubý duch v Jidášovi odhalil svou bezbožnou lakotu. Rušivě zaznívá tento tón do tiché, sladké harmonie betánské slavnosti. Vše je přerušeno, nespokojenost a nedůvěra se šíří – ďábel je při práci. Když Jidáš jednou odhalil své nitro, neztrácel čas. Odešel k velekněžím a sjednal s nimi cenu, za kterou Mistra vydá. Pán viděl všechno, co se v něm odehrává: viděl, jak satan klepe na dveře jeho srdce a jak mu Jidáš otevírá – jako známému, důvěrnému hostu. Viděl i jeho vyjednávání s velekněžími – prohlédl to dávno, už ve chvíli jeho povolání.

Tušit zradu v neurčité budoucnosti je něco zcela jiného než vědět, že je už nablízku. Kristus chtěl zakusit ve své lidské duši plnou tíhu nevděku a učinil to dobrovolně. Choval se k Jidášovi jako k příteli: projevil mu důvěru, učinil ho správcem apoštolských prostředků, dal mu moc konat zázraky a hlásat evangelium. Když pohan Caesar obdržel ránu dýkou od přítele, zvolal: „I ty, Brute!“ Jak hluboká osamělost se skrývá v bolesti z nevděku – a zvláště od těch, které člověk miloval! Bohu se dostává naší nevděčnosti denně, ale jeho božská přirozenost není zasažena bolestí. Proto přijal srdce lidské – aby mohl zakusit nevděk v celé jeho hořkosti.

Ach, Bože, necítíš snad i dnes, z nebe, moji nevděčnost vůči Tobě?

Když hledím na tvář Kristovu – tvář, která v sobě spojuje klid dětské něhy a záři svatosti – mé srdce je přitahováno. Jak rád bych se do té tváře díval stále!

John Everett Millais: John Newman (1881)

A přece, přichází surový člověk a udeří ji. Tvárnost, mírnost a půvab mizí pod ranou. Její výraz je porušen, znetvořen, opuchlý.

A kdo zvedl tu ruku proti svaté tváři Ježíšově? „Byl jsi to ty sám,“ praví mi svědomí. Možná odpovím: „To není možné, to se nestalo.“ A přece – stalo se. Každým dobrovolným hříchem jsem to učinil. Kristus už dnes nemůže trpět, ale kdybych tak učinil tehdy, pocítil by tu bolest naplno. Každý hřích je úderem do jeho svaté tváře.

Zastav se a vzpomeň si na chvíli, kdy jsi dobrovolně spáchal těžký hřích – kdy jsi se posmíval tomu, co je svaté, kdy jsi svého bratra urazil nenávisť, kdy jsi vzdoroval hlasu Božímu. Tím vším jsi znovu udeřil svého Pána.

librinostri.catholica.cz

¹ John Henry Newman (1801–1890) vyrůstal v anglikánské rodině a stal se uznávaným oxfordským kazatelem a vůdčí osobností Oxfordského hnutí, které usilovalo o návrat k pramenům víry prvotní církve. Studium církevních Otců jej postupně přivedlo k přesvědčení, že plnost pravdy je v katolické církvi. Byl mužem hluboké modlitby a oddaným ctitel Panny Marie. Jeho heslo *Cor ad cor loquitur* („Srdce promlouvá k srdci“) vystihovalo jeho duchovní život – důvěru, pokoru a odevzdánost Bohu. Jako kardinál (od 1879) se zařadil mezi nejvýznamnější teology své doby a jeho myšlenky předznamenaly důrazy 2. vatikánského koncilu. Zemřel v Birminghamu roku 1890. Byl blahověn papežem Benediktem XVI. v roce 2010 a svatořečen papežem Františkem 13. října 2019. Jeho památka se slaví 9. října, v den jeho přijetí do katolické církve. Bude prohlášen za učitele církve. Rozhodl o tom papež Lev XIV. v létě roku 2025. Rozhodli jsme se, že vás, milí čtenáři, nějaký čas budeme zaměstnávat jeho myšlenkami a náměty k rozjímání.

REKVIEM ZA DOMINIKA KARDINÁLA DUKU

Liturgické texty: 1. čtení – Mdr 3,1–9; Žl 114; 115; 2. čtení – Řím 8,14–23; Evangelium – Mt 25,31–46

Bratři a sestry
drahý Dominiku,

i kdybych se oblékl v tu nejčernější čern, nevystihl bych hoře, v němž tu stojím. Stanul jsem totiž u katafalku svého velkého přítele. Přítele v dnes téměř zapomenutém slova smyslu. Muže, se kterým jsem poután týmiž ideály, s nímž jsme si vždy vzájemně pomohli a jeden druhého se zastali. A stojím tu s vědomím, že jsem povinen ho i nadále nezradit a žít podle zásad, které nás spojily.

Kladu si otázku, ke komu vlastně mluvím. Zajisté k vám, bratři a sestry. Jasně si však uvědomuji, že mluvím před vámi k někomu jinému. Stejně mluvím před Bohem, který už dávno ví, co řeknu. Mluvím k nepřítomným? To, zdá se, má malý smysl, ale přinese mi to dvojsečnou reakci, aplaus i zatracení. Mluvím k Tobě, Dominiku? Jsi mrtev a neslyšíš nic. Zajisté, mluvím k rozsvícenému paškálu, který tu stojí jako kopí a ztělesňuje Tě. Jeho neživé tělo hoří a v slzách se proměňuje ve světlo, které se, naprosto svobodné, spojuje se světlem věčným.

Nehodlám připomínat kardinálovo dílo, protože každému i jen trochu známému člověku u nás je známé. Připomenu jen dva příklady: spoluúčast na překladu Jeruzalémské Bible a péči o pražskou katedrálu. Jsou to veřejně brány k celému jeho konání a jeho plodům. Na jedné straně stojí Boží slovo, na druhé Boží dům, kde je především hlášáno a uskutečňováno.

Dominik Duka před námi stojí jako pevný kvádr stále budované katedrály naší duchovní identity. Jistě je nám líto, že se nedočkal zvuku nových katedrálních varhan, beatifikace P. Drboly a P. Buly, nebo translace ostatků sv. Dobrosłavy. Jenže co jsou tyto pozemské události proti patření na Pána v nebi?

In Spiritu Veritatis

Procházíme-li Dominikův život, pochopíme ontogenezi jeho osobnosti. Narodil

Foto: Martina Rehorova / Člověk a Víra

se do rodiny důstojníka, který odešel do války, bojoval v řadách RAF a po návratu za to byl vězněn. Jeho syn Jaroslav si z toho odnesl trojí: povinnost věrnosti, důležitost solidarity, připravenost postavit se na uprázdněné místo. Dalším krokem bylo pevné zakotvení ve víře a raná touha být knězem. O tom víme, že se přes mnohé překážky nakonec uskutečnila a že kněžská dráha vedla až na pražský arcibiskupský stolec a ke jmenování kardinálem. Třetím momentem byl Dukův vstup do řádu sv. Dominika, zvolení řeholního jména a složení slavných slibů. To vše z něho učinilo pokorného, velmi ukázněného, laskavého kněze, který však s nenásilnou přísností dbal o pořádek a kázeň ve své diecézi spíše příkladem než příkazy.

Nelze se proto divit heslu, které si zvolil: *In Spiritu Veritatis*. Plně mu dostál, ať už šlo o pravdu s malým či velkým p. Problémem hledání a obhajoby pravdy se také neustále zabýval jak po stránce odborné, tak po stránce duchovní. Rád si budu připomínat naše hovory o opravdovosti lidského jednání.

V duchovním portrétu kardinála Duky nelze opominout jeho vzdělanost. Byl vzdělavcem dnes téměř zaniklého typu. Nebyl omezen na jeden úzce vymezený obor a na rozdíl od velkého množství dnešních akademiků s mnoha tituly

on se svým jediným věděl stokrát víc než oni. S vědeckými poznatky také uměl pracovat, souuvztažnit je a dojít tak k dalším cenným a platným. Zcela jinak jsou na tom ti druzí, nezvládají to, a to málo, co vědí, pospojují chybně. Jenže takoví lidé kardinála neustále obviňovali z neznalosti.

Odpuštění a omluva

Tím se dostáváme k neodmyslitelnému rysu zádušní mše, což je moment odpuštění. Naše představa, že Poslední soud nastane až na konci světa, není správná. Tehdy dojde pouze k vynesení rozsudku. Soudní líčení probíhá od prvotního hříchu. V tomto přelíčení neustále všichni vydáváme svá svědectví. Při pohřbu to vystoupí do popředí. Je důležité, zda řekneme, že nebožtík nám nikdy neublížil, tj. odpustíme mu. Zároveň se mu omluvíme. Kromě obecného vyjádření zabudovaného do liturgie musí to každý v soukromí svého srdce udělat sám. Problém ovšem vyvstane, když uvážíme, jak si odpustit mezi námi. Tento problém tkví v tom, že můžeme odpouštět jen, co bylo učiněno nám, nikoli jiným. Církev to řeší svátostí smíření. Ta ale vyžaduje přiznání a vyznání viny. Důsledkem je, že nevím, jak se postavit k těm, kdo žijí v domněni, že konali dobro. Všichni nezaujatí lékaři mi řekli, že Dominik Duka zemřel na násled-

ky neomalených útoků, které psychicky ustál a patrně svým pomlouvačům odpustil, ale stres, kterým procházel, se somaticky prosadil a zavinil jeho zbytečné úmrtí. Jednoduše si s tím nevím rady. Právím důrazně, že nikoho neobviňuji, natož abych někoho odsuzoval, protože nevím dost, sám potřebuji Božího milosrdenství a plně se podřizuji jedinému legitimnímu soudci, Ježíši Kristu. Jisté je, že drahocenná je v Hospodinových očích smrt jeho zbožných (žalm 116).

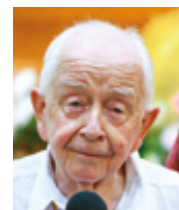
Dominik Duka vstoupil do naší historie jako pilný a důmyslný dělník dějin. Bezpočtukrát se ujal prací na akcích k povznesení národní morálky, uhasínajícího národního sebevědomí a cti mezi druhými národy. Byl větším představitelem státu

a diplomatem než většina našich politiků. Vzpomenu jen jednoho případu, Roku sv. Anežky Přemyslovny v roce 2011, na němž jsem s ním nejúžeji spolupracoval.

Zbývá už jen málo. Hluboce se poklonit sestře Dominice, která o něho pečlivě a s láskou desítky let pečovala. Poděkovat všem, kteří mu zajišťovali potřebný servis. A pak učinit něco nádherného, byť přetěžkého, zvednout jeho štít a postavit se na jeho místo. Kardinál Duka je těžko nahraditelný, ale nás je na to víc a musíme se plně nasadit. Ono není snadné říct s plným vědomím smyslu: Buď vůle Tvá.

Když jsme spolu, Dominiku, naposledy mluvili, bylo to dost pozdě večer, takže jsme si popřáli dobrou noc. Přeji Ti ji i teď.

V závěru liturgie budeme prosit Pána, aby Ti dal odpočínutí věčné. Zasloužíš si ho plně, služebníku věrný. A prosím Tě, abys nám vyprošoval občasná odpočínutí časná, která, jak dobře víš, potřebujeme my. Často budeme velmi unaveni a patrně i sklíčení. *Pax tecum. Amen.*

Mons. Petr Pítha

Mons. prof. PhDr. Petr Pítha CSc., Dr.h.c. kanovník Kolegiální kapituly Všech svatých na Hradě Pražském

DOMINIKU DUKOVI

Žijeme v době sebevědomých a svobodných lidí, kteří krácejí po světě s hlavou vztyčenou. Zaujímají správné postoje a na všechny strany signalizují hodnoty. Věší virtuální vlaječky. Výheň „pravdy“ v nich umocňuje žár „lásky“ a vzniknuvší tavenina se širokým korytem vylévá na facebookové zdi a na vlákna sítě X (Twitter). To jsou válčiště hrdinů našich dnů.

Nejnověji si oblíbili bojovat s právě zesnulými lidmi, kteří tak či onak rozrušují jejich horizonty. Mezi těmito válečníky od klávesnice najdeme akademiky i pár zasvěcených osob, umělce a intelektuály, aktivisty i marketéry, filmové kritiky, lidi všech genderů i sexuálních sklonů. Ti všichni se usnesli, že je třeba rituálně porazit kardinála Dominika Duku. Posmrtně. Takovou rituální porážkou dneška je, když vás označí za transfoba, homofoba, proruSSkého dezinformátora, rozdmýchavače kulturních válek, za kamaráda Zemana a Klause, klerikála a patriarchálního katolibánce, který nechápe synodální cestu. Tyto všechny a mnohé další nálepky padaly za jeho života. Sice zpravidla bez argumentace, ale taková už je doba, člověk to přešel. Že se vyrojily v míře nebývalé krátce po oznámení jeho úmrtí, tam už zůstává rozum stát. Pieta, obyčejná lidská slušnost nebo aspoň elementární schopnost sebeovládání, to vše se podělo kamsi...

Žijeme v době velké nenávisti. To by ale ještě nebylo tak strašné. Nenávist je

v zásadě emoce barbarská, dětská a naivní. Horší je, že žijeme v době velkého pohrdání. A to je zlé. Pohrdání je vždy špatné, nikdy dobré. Jednak proto, že pohrdání vyvolává závislost. Stále znovu chce pohrdající zakoušet tu slast. Jak známo, prohlubující se závislost vás nakonec rozežere. A pak proto, že v jádru pohrdání se vždy nachází nadřazenost pohrdajícího a méněcennost pohrdaného. Pohrdáním ze sebe děláme pána a soudce nad stvořením – nad Božím stvořením, kterým každý člověk je. Velký omyl je zaměřovat je s kritikou, ironií nebo utahováním si z někoho. Přátelé se můžou klidně do krve porvat. Podstata pohrdání je odlišná. Samozřejmě, nic nového pod sluncem. Šlechta v minulosti pohrdala poddanými, moderní intelektuál pohrdá „prodavačkou z Lidlu“. Nové na tom je, jak to už mnozí neskrývají. Nestydí se a předhánějí. Závody v pohrdání jsou výrazem „ducha doby“. Václav Havel, vzor mnohých těchto hrdinů, by se nejspíš divil, kam až dospěli lidé, kteří sami sebe považují za příslušníky jeho vysněné „občanské společnosti“.

Pokud je pohání pouze nenávist, podobají se holubům dělajícím na střechu kostela. Nejhorší, co se vám stane, je, když zapomenete zavřít okenice věže. Holubince vám začnou narušovat zvony a to vyžaduje odbornou sanaci. Jsou strašně agresivní. Existuje jednoduché řešení: zavírat okenice. Nečíst to. Těm ptákům nezbude než dělat jinde. Dělají-li to však z pohrdání, to je jako narušená statika. Pokud včas efektivně nezakročíte, spadne vám časem celý kostel, nepomůžou ani všichni svatí.

Dominik Duka byl určitě člověk hluboce zbožný a laskavý, ale dokázal se i rozčítit a byl to „cholerik“, jak o něm v nekrologu napsal pražský arcibiskup Jan Graubner. Byl to zkrátka člověk z masa a kostí. Nikdy jsem si ale nevšiml, že by byl vůči někomu pohrdavý. Chraňme se pohrdat druhými, ať jsou všelijací. Lék na to máme efektivní, najdeme ho ve svatozátku každého kostela, co ještě nespádl.

*Jan Šindelka
farní knihovník*

V DUCHU PRAVDY

Kardinál Dominik Duka, na jehož počest na následujících stránkách přinášíme sérii krátkých reflexí od těch, kdo jej znali a měli ho skutečně rádi, měl *RC Monitor* v oblibě. Rád jej četl, rád jej kritizoval a mnohokrát s jeho autory polemizoval, což byl přesně jeho živel. Nezastíráme proto, že nám bude chybět a jeho nečekané úmrtí pro nás znamená bolestnou ztrátu.

Dost těžko se lze s osobností jeho formátu vypořádat v pár větách. Následující stránky nechtějí přinést nějakou senzaci, nečekaný objev ani provokativní názor, ale dát prostor pro osobní ohlédnutí za zesnulým člověkem. Člověk Dominik Duka je už v rukou Božích a vzpomínka na něj v rukou historiků. Nechť se každé vzpomínání na něj nese v duchu Pravdy, která byla jeho životním ideálem, a v duchu Lásky, která je závazkem všech křesťanů.

Dominik Duka – neústupný i milosrdný

Odešel další hlas, který se nebál jít proti proudu.

Arcibiskup, který ukazoval tvář církve jako dvoutisícileté instituce postavené na skále – Petrovi. Církve, která vytrvala a vytrvá ne díky tomu, že se umně přizpůsobuje duchu a mravům doby, ale že i navzdory jim vždy trvala na pravdách víry a že je ve věci víry a mravů „neměnná“. Dominik Duka vydával toto svědectví víry za totality stejně jako za svobody.

Měl zásluhu na finančním vyrovnání státu a církve, podporoval Pochody pro život (pro co jiného by stálo za to pochodovat?), v dobách, kdy se ve světě kácely sochy, podporoval obnovu mariánského sloupu na Staroměstském náměstí. A v dobách covidu nejen trval na možnosti alespoň přijímat Nejsvětější svátost, ale dokonce nabízel platit pokuty kněžím, kteří sloužili mši svatou v kostele.

Dominik současně ukazoval rozpětí katolické církve, která má své svaté „prostáčky Boží“ (sv. Františka), ale i svaté intelektuály (sv. Tomáše Akvinského) nebo bojovníky proti herezím (sv. Dominika). Nebál se hlásit k církvi vítězné a triumfující: při liturgii například dbal na to, že kdo jiný než Bůh si zaslouží úctu vyjádřenou i jistou velkolepostí a nádherou. Když sloužil mši svatou na naší chatě, přinesl s sebou zlatý pohár a patěnu s hostiemi. Jednalo se ovšem o trestný čin: za podobnou mši svatou s přáteli v soukromém bytě byl odsouzen k patnácti měsícům vězení.

Na co se zapomíná nebo co se přehlí-

Foto: © Hornikova Lucie / Člověk a Víra

ží? Že jako politický vězeň, přítel Václava Havla, tajný představený zakázaného řádu, oficiální představený obnovených dominikánů, královéhradecký biskup a arcibiskup pražský byl stále stejný svědek víry. Z různých pozic svědčil přirozeně různě, kde se musel zastat víry a mravů, byl neústupný, kde se vztahoval k člověku, byl laskavý a milosrdný.

*Kamila Bendová
matematička, bývalá disidentka*

S panem kardinálem jsem měla čest se setkávat při různých akcích nejen církevních.

Jeho slova byla vždy jasná.

Dodával důvěru a odvahu.

Hájil základní a nezměnitelné hodnoty, které jsou dnes tak často napadány a znevažovány – rodinu, manželství, ochranu každého života i nenarozeného.

Podle mne byl velmi důležitý jeho důraz na rodinu a národ, na český jazyk.

Zažila jsem také při Pochodu pro život, jak byl konfrontován s odpůrci.

Neustoupil ani o kousek.

To mi v paměti zůstane.

*MUDr. Jitka Chalánková
lékařka a politička*

Pana kardinála Dominika Duku jsem měla možnost navštěvovat z pozice generální představené spolu s dalšími sestrami z vedení kongregace zpravidla dvakrát ročně – při vánočních a velikonočních přáních nebo při úředních jednáních. Při každém setkání působil velmi srdečně, s vlídností a respektem k našemu zasvěcenému životu i službě. Když jsme si připomínali 180 let od příchodu boromejek do Čech, udělil naší kongregaci Pamětní medaili České biskupské konference jako výraz díků za dlouholetou obětavou službu. Rád navštěvoval nemocné, přijímal pozvání do naší nemocnice Pod Petřínem či do Domova sv. Karla Boromejského a celebrou mši svatou při setkání Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.

Zaslouží ocenění i jeho významný, méně známý přínos v oblasti duchovní péče ve zdravotnictví. Po nástupu do úřadu pražského arcibiskupa usiloval o institucionalizaci nemocniční kaplanské služby a významně se zasadil o uzavření dohody mezi ministerstvem zdravotnictví a církvemi, která umožnila systematické působení kaplanů v českých nemocnicích. Dohoda definovala status nemocničního kaplana jako nezdravotnické profese s jasnými kvalifikačními požadavky a zavázala zdravotnická zařízení k tomu, aby kaplanům poskytla prostor pro duchovní činnost – například kancelář a místnost označenou jako kaple. Tím propojil duchovní službu s konkrétními potřebami společnosti.

S.M. Bohuslava Kubačáková SCB
boromejka

Foto: © Martina Řehořová / Člověk a Víra

Otec kardinál Dominik mě velmi oslovoval rozsahem vědomostí, ale i schopností propojit poznání a duchovní rozměr. Měl soucitné, otcovské srdce a skutečný zájem o člověka. Byl vlastencem. Stál za obnovou nejstaršího poutního místa – Staré Boleslavi. Ctil palladium země české, svatého Václava, Vojtěcha, Ludmily, Zdislavy a také Pražské Jezulátko. S nesmírným nasazením a horlivostí bojoval za Mariánský sloup, varhany pro katedrálu a mnoho dalšího. Inicioval překlad Jeruzalémské bible. Velmi silně mi v srdci rezonuje téma, které často zaznívalo z jeho úst: rodina jako manželství muže a ženy a důraz na Boží Zákon v ochraně života od přirozeného početí po přirozenou smrt.

V závěru jejího života pečoval o svou maminku a doprovázel otce arcibiskupa Karla. Konal to ve skrytosti, jako ten, kdo miluje.

S otcem Pavlem a mnoha blízkými z fatimského apoštolátu jsme spolupracovali na diecézním eucharistickém kongresu, na poutích za nová duchovní povolání i při obnově slavníkovského hradíště. Jsme vděční za požehnání Capelinhy pro střední a východní Evropu i požehnání pro opravu farního kostela sv. Filomény a Jakuba v Koclířově. Jeho jméno je známé v mnoha zemích, kde působí Světový apoštolát Fatimy. Dovolím si ocitovat slova jeho přítele, prof. América Pabla Lópeze z Portorika: „Kardinál Duka byl velmi známý po celém světě pro svou věrnost a hrdinství v boji proti ateistickému komunismu. Byl vyvoleným synem Matky Marie a opravdovým přítelem Světového apoštolátu Fatimy. Nyní obdrží korunu v Nebi jako katolický pastýř, který den co den dával život za své ovce.“

„Naše setkání s Pannou Marií Fatimskou je vyjádřením díků za to, že Církev prošla největším pronásledováním ve své existenci, a díky za Svatého otce Jana Pavla II., kterého nám Pán Bůh dal a Panna Maria ochránila. V jeho životním příběhu můžeme vyčíst ten nejhlubší důvod mariánské úcty, která vzhledem k prožitým událostem nepatří minulosti, ale stává se příslibem budoucnosti. Díky všem, kdo prožijí a pochopí poselství Fatimy pro tyto dny.“ (Dominik Duka: *Díkůvzdání Fatimy*, 2003).

Otče kardinále, kéž se našemu národu podaří vytrvat na cestě víry, naděje a lásky, v úctě k Panně Marii i našim národním patronům.

Ing. Hana Frančáková
Světový apoštolát Fatimy, Koclířov

Kardinál Dominik Duka s biskupem Františkem Radkovským v Rybářích.
Foto: Římskokatolická farnost Karlovy Vary – Rybáře / FB

Královéhradecká vzpomínka na Dominika Duku

Měl jsem tu čest strávit po boku pana kardinála, tehdy ještě coby královéhradeckého biskupa, tři a půl roku ve službě biskupského sekretáře. Byl jsem čerstvě po škole, bez zkušeností a otec biskup Dominik na mě dostal tip od někoho z kněží, protože jsem se hodně věnoval práci s mládeží. A právě samotný nástup k němu mi utkvěl mezi tím, na co vzpomínám velmi rád: přijal mě s velkorysostí, otevřeností a důvěrou, dal mi prostor aktivně tvořit práci sekretariátu, přijímal připravené texty dopisů, zdravic či jiných dokumentů jen se sporadickými zásahy. Nenechal se strhnout do slovíčkaření nebo k suplování podřízených tím, že by přepracovával jejich odvedenou práci. Ráno i večer se se mnou (i dalšími kolegy) zdravil podáním ruky (který šéf to dělá?). Co se týče bydlení, nezakládal si na ničem honosném, jako řeholník bydlel velmi skromně hned za svou pracovnou. V Hradci Králové byl doma. Byl přístupný ke všem, kdo se na něj obraceli, systematicky udržoval kontakt s lidmi různých okruhů, ať už šlo o charitu, školy, armádu, umělce... On a vlastně i všichni v domě jsme měli výsadu mít mezi sebou otce arcibiskupa Karla Otčenáška, který svou přítomností prosvětoval chod biskupského úřadu. Ulevilo se mu, když mohl jako administrátor předat litoměřickou diecézi otci biskupu Janu Baxantovi (na sekretariátu jsme pro vzdálenou správu sousední diecéze měli pracovní označení Protektorat Leitmeritz, bylo to nepříjemné provizorium). K nejkrásnějším chvílím patřily letní návštěvy u Habsburků – rodina arcivévody Rudolfa totiž jezdila na prázdniny do Přestavlk u Kostelce nad Orlicí na chalupu Kinských. Během královéhradeckého působení se mu podařilo dotáhnout do konce velké dílo – český překlad Jeruzalémské bible. Pokud jde o to, co jsem měl na práci s otcem biskupem Dominikem nejraději, byly to řádné vizitace ve farnostech – všední den bez pontifikálií, syrová realita života vesnických farářů – jejich ucpané komíny, dřevěné ponožky, zdravotní potíže, obyčejná setkání se starosty, krátká modlitba v zapadlých kostelících, do kterých noha pastýře vkročí jednou za mnoho let...

Ing. Vojtěch Macek
pracovník církevní správy

V sobotu dopoledne na slavnost Všech svatých jsme spolu naposledy mluvili. Nahrávali jsme rozhovor pro *Katolické noviny*. O pár dní později, 4. listopadu brzy ráno, jsem se vrátil z nemocnice, kde jsme se sestrou Dominikou, jeho asistentkou, byli u jeho tichého odchodu. Kardinál, otec Dominik Duka, byl pro mě otcem, učitelem, povzbuzením i velkým mentorem.

Za komunismu působil také v ilegaltě, prošel vězením, kde poznal Václava Havla. Nikdy však nezahořkl. Právě tehdy se v něm zrodila hluboká důvěra v Boží prozřetelnost, která ho nesla celý život. Po roce 1989 stál u obnovy církve, vedl ji jako provinciál dominikánů, královéhradecký biskup a pražský arcibiskup. Dokázal jednat s politiky, ale zůstal především jejich pastýřem. Významně přispěl k dohodě o církevních restitucích, ale připomínal, že církev nebude trpět nouzí, pokud bude věrná svému poslání.

Byl si vědom dějinné kontinuity církve. Neviděl v ní instituci začínající až po II. vatikánském koncilu. Vyprávěl mi, že když trpěl nespavostí, chodil po rezidenci od obrazu k obrazu svých předchůdců a přemýšlel o jejich životě, ctil jejich odkaz a cítil s nimi společenství.

Byl duchovním bojovníkem – člověkem, který věděl, že kněz má být připraven jako voják nasadit vše, i život, pro církev. Tuto kázeň a statečnost převzal od otce, který sloužil v RAF. Měl úctu k lidem, kteří slouží druhým – vojákům, hasičům, policistům. Říkal, že jejich služba je evangeliem v praxi, naplněním slov Krista: „Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele.“

Kardinál Dominik Duka odešel tiše, tak jak tiše uměl nést i mnohé těžkosti svého života.

P. Mgr. Romuald Štěpán Rob
administrátor v Karlových
Varech – Rybáře

Pro mě byl pan kardinál Dominik Duka vždy Jeho Eminence – a tak to i v mém srdci zůstane. Už teď po něm zůstalo prázdno. Bude mi chybět ta obrovská vzdělanost pana kardinála. Snad neexistovalo téma, o kterém by něco nevěděl. Jeho znalosti historie – ať už náboženské či sekulární – byly ohromující. Obdivoval jsem i jeho lidskost. Když si někoho oblíbil, nestyděl se k němu veřejně přihlásit, zastat se ho a ocenit ho. Vyznačoval se vůlí bojovníka za Krista a za pravdu, tak jak ji cítil. Když s něčím nesouhlasil, dokázal to říci jasně, biblicky: „Ano, ano – ne, ne.“ Výjimečnost pana kardinála spočívala v tom, že v každém slově hledal pravdu – a v ní i lásku. Imponovala mi jeho odvaha. Nebál se říci i nepříjemnou věc přímo. Byl neobyčejně pracovitý a věděl, že být s lidmi a mezi nimi je pro evangelizaci i pro Krista to nejdůležitější. Žádné společenství mu nebylo cizí. Jako dominikán byl výtečný kazatel. Myslím, že mnohý politik by se od něj mohl v leč kterém ohledu učit.

Přiznávám, že mě jako magnet přitahoval každým gestem, slovem i činem. Kdykoliv jsem pana kardinála potkal, byl jako slunce – dával teplo, sílu, odvahu a především lásku.

Často se vyzdvihuje jeho obraz bojovníka, ale on měl především velké a lidem otevřené srdce. Nechtěl nikoho ranit, ale pravdu vždycky řekl. Připomíná se, že se přátelil s kým – ale není právě to to, co naší společnosti tolik chybí? Umět pohovořit, naslouchat a domluvit se. Vždy stál na straně obětí agrese – a to i 24. února 2022 i 7. října 2023.

Jan Wolf
politik

Jako katolík věřím „ve společenství svatých“, proto nevnímám smrt jako konec a prázdnotu. Naše vztahy se proměnily. Já se teď modlím za pana kardinála, aby nemusel být dlouho v očistci, pokud se mu během pozemského života něco nepovedlo, a doufám, že mi to oplátí přímluvou v nebi. Upřímně mě mrzí, že jsem se s ním nestihl rozloučit, když ležel v nemocnici. Pamatuji si, jak on sám navštěvoval umírající kněze, když jsme se před lety potkávali u lůžka fr. Jordána Vinklárka OP.

Jako poctivý dominikán naplňoval pan kardinál řádové heslo *Veritas*. Líbila se mi jeho vášeň pro pravdu, i když to znamenalo přiznat si vlastní omyly anebo čelit kolektivnímu odsuzování jak v době lidové demokracie socialismu i nyní v době liberální demokracie progresivismu. Byl pro mě inspirací, jak se snažil o Pravdu a o svůj vztah k Bohu dělit jak při setkáních s nejvyššími politiky, aniž by se jim podbízel, tak i s obyčejnými lidmi mimo církev, obdobně jako sv. Dominik při svém působení mezi albigenskými katary.

Mgr. Radim Ucháč
předseda Hnutí Pro život ČR

Pana kardinála Dominika Duku jsem poprvé potkala v roce 2010, kdy působil jako předseda České biskupské konference a já s ním měla pracovní pohovor jako uchazečka o místo vedoucí tiskového střediska ČBK. Už tehdy mě překvapila a ohromila jeho sečtělost, hluboká znalost historie i mimořádný všeobecný přehled.

Měla jsem i později samozřejmě další příležitosti s ním osobně hovořit, a vždy na mě silně zapůsobila jeho přátelskost, lidskost, ale především hluboká víra a důvěra v Pána Boha. Uvědomovala jsem si, že stojím před velkým bojovníkem – člověkem, který celý život hájil svobodu a pravdu (především tu s velkým P). Kardinál Duka měl neochvějný smysl pro spravedlnost a byl ochoten za ni jít až do krajnosti. Nebál se. Stejně jako byl v době komunistické totality připraven nést následky svého přesvědčení, i v posledních letech otevřeně pojmenovával problémy současné „vyspělé“ západní společnosti – a to i za cenu nepochopení, posměchu či nenávisti.

CSILic. Monika Klimentová
vedoucí Oddělení komunikace ČBK

Kardinál Dominik Duka byl jednou z klíčových postav současné české katolické církve, ale z našeho pohledu je třeba zdůraznit, že byl i velice blízkým přítelem židovské komunity. Souviselo to mimo jiné i s jeho dětstvím v Hradci Králové, kde se jeho rodiče přátelili s mnoha židovskými osobnostmi, mimo jiné také s Viktorem Fischlem, spisovatelem a pozdějším tajemníkem Jana Masaryka. Mnozí z rodinných přátel nepřežili holocaust a pan kardinál na ně často s láskou vzpomínal. Toto jeho celoživotní přátelství se ještě prohloubilo v době disentu, kdy se křesťané a Židé ocitli společně v roli nepřátel komunistického režimu. Bylo proto logické, že Dominik Duka stál v devadesátých letech rovněž u zrodu Společnosti křesťanů a Židů. Na přelomu tisíciletí měl zásadní podíl na vyřešení církevních restitucí, ale také vždy veřejně odmítal jakékoliv projevy antisemitismu a zůstal až do konce neochvějným přítelem Státu Izrael, a to i v současné nelehké situaci, kdy několikrát inicioval prohlášení na jeho podporu.

JUDr. Tomáš Kraus
ředitel Institutu Tereziánské iniciativy

Zpráva o odchodu otce Dominika mne hluboce zasáhla. Na věčnost odešel velký řeholník, biskup a osobnost – muž pevné víry a Kristovy lásky, který zanechal v Církvi i v českých dějinách nesmazatelnou stopu.

Poprvé jsem se s ním setkal jako osmiletý chlapec na jeho primici v Chlumu sv. Máří. Dodnes si pamatuji jeho usměvavý obličej. O patnáct let později mi, po několika zmařených pokusech dostat se na bohosloveckou fakultu, nabídl možnost studovat filosofii a teologii ze samizdatů a stal se tak průvodcem mého dominikánského povolání. Později mi už jako provinciál oblékl řeholní hábit.

Obdivoval jsem jeho schopnost vést podzemní formaci i hluboké znalosti Písma. Každé setkání s ním bylo obohacením – v kázáních i rozhovorech se projevovala jeho moudrost, šíře rozhledu i laskavost. Byl otevřený, přátelský a inspiroval nás, abychom poznávali svět a život dominikánů v zahraničí.

Po roce 1989 vykonal obrovský kus práce pro církev – zasloužil se o navrácení klášterů, podporoval překlad Jeruzalémské bible, vyřešil spor o pražskou katedrálu a usiloval o narovnání vztahů mezi státem a církví. Postavil se do čela národních Pochodů pro život, hájil přirozený zákon a nebál se debat s odpůrci.

Za jeho mimořádný čin považuji obnovení Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí – bez jeho vytrvalosti by tato historická nespravedlnost vůči Panně Marii nebyla napravena.

Věřím, že po životě naplněném službou Kristu, Panně Marii a Církvi je otec Dominik odměněn věčnou slávou. Ať odpočívá v pokoji.

*P. Pavel Mayer OP
děkan baziliky v Jablonném v Podještědí*

Foto: © Dominik Novak / Člodek a Víra

Pan biskup Dominik Duka byl osobnost. To znamená, že se snadno nepřizpůsoboval a nepodvoloval, ale dělal to, co pokládal za správné, i když to zrovna nebylo v souladu s mainstreamem. Jednou mi jistý církevní představitel řekl, že kariéru v církvi udělá hlavně ten, kdo nic nezkazí, takže většina duchovních raději nedělá nic, co by mohlo být problematické nebo riskantní. Dominik Duka takový nebyl. Udělal spoustu věcí, mnoho z nich velmi dobrých, jak připomínají i jeho odpůrci, ale je pravda, že některé jeho činy negativně překvapily a zarazily i ty, kdo ho podporovali a oceňovali. Sám jsem někdy nechápal, proč dělá to či ono a nesouhlasil jsem s ním. Někdy mě i dost nadzvedl. Ale v těchto chvílích jsem si připomínal to, co mi on sám řekl jako mladému uchu někdy na začátku devadesátých let, když jsem povýšeně kritizoval jednoho významného člověka. Řekl mi: Velkým lidem bychom měli odpustit i velké věci. To byla míra, kterou on sám měřil, a myslím, že bychom měli použít ono biblické: Jakou mírou měříte, takovou bude naměřeno i vám. A na závěr bych rád sdělil to, co mi říkali jeho spolubratři. Když měl dělat nějaké vážné rozhodnutí, obvykle ho šlo předtím najít v kapli. Řekl bych tedy, že odkazem pana kardinála je pro mě především: Nebát se rozhodnout a jednat i tehdy, když to není v souladu s většinovým míněním, ale před tím všechno s pokorou probrat s Pánem.

*Prof. Tomáš Machula Ph.D., Th.D.
teolog a filosof*

KRISTUS – KRÁL Z BOŽÍ MILOSTI

Každá doba hledá u Krista útěchu a pomoc. Podle potřeby maluje si i obraz Krista. Když skomírající pohanství v prvních stoletích po Kristu připravovalo mnohou krvavou lázeň horlivým vyznavačům křesťanství, zářil jim obraz Krista–Soudce. V dobách stěhování národů a křižáckých výprav obraceli se křesťané ke Kristu–Vůdci. V dobách materialismu a kapitalismu vystupuje obraz božského Srdce Páně s výzvou a napomenutím, aby lidstvo povstalo z bahna všednosti a zušlechťovalo srdce i duši. V dobách zmatku a bezradnosti, kdy lidstvo potřebuje spolehlivého vůdce, světového monarchu, ustanovuje papež Pius XI. z vnuknutí Ducha svatého svátek Krista Krále, aby národové učili se tohoto Krále znáti, jeho vládu uznávali a klaněli se Mu v lásce a věrnosti.

1. Kristus byl za krále pomazán

Králem stává se jednotlivec volbou, následnictvím, násilím, dobytčností. Zcela jinak jest tomu u Krista. Kristus jako člověk jest králem, ale ne z přízně lidu a usnesení parlamentu, ne následnictvím, docela už ne násilím a dobytčností, nýbrž jediné a výhradně z Boží milosti. Kristus stává se králem dvojím pomazáním. Ježíš je právě tak Bohem jako Otec a Duch svatý, jest druhou božskou osobou. Tato druhá božská osoba přijala v Kristu k přirozenosti božské ještě přirozenost lidskou s duší a tělem. Tyto dvě přirozenosti jsou v Kristu tak těsně spojeny, že lidská přirozenost dosáhla nejvyšší dokonalosti a byla úplně ovládnuta božskou osobou. Není tedy v Kristu Já lidské, nýbrž jen božské, lidské Já bylo božským Já úplně zatlačeno. Právě-li tedy Kristus: Já se modlím, modlí se Bůh. Právě-li: Já miluji, miluje Bůh; Já rozkazuji, rozkazuje Bůh! V Kristu jest jen jedna osoba, osoba božská: jedno Já, věčné, božské. Toto nejtěsnější Spojení lidské přirozenosti s božstvím je královským pomazáním Ježíše Krista. Tímto královským pomazáním dostává člověk Kristus všecku moc a všechna práva nad veškerým stvořením. V Kristově lidské přirozenosti zrcadlí se majestát Boha, jeho důstojnost, velikost a svatost více než ve všech ostatních tvorech, Marii a nejvyšší duchy nebeské nevyjímajíc. Proto jest Kristus jako člověk tímto pomazáním hlavou všeho tvorstva. V lidské přirozenosti Ježíšově dostává se věčnému Otci jako stvořiteli stejnorodé, dokonalé, nejvyšší úcty a nejvyššího oslavení, čehož všichni ostatní

Sebastiano del Piombo: Proměnění Páně (1524)

tvorové schopni nejsou. Proto volá nebeský Otec při křtu Ježíšově: „Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo“ (Mt. 17, 5). Jak vznešeným králem jest Bohočlověk Ježíš Kristus!

Druhým pomazáním Ježíše Krista je pomazání vlastní krví na kříži. Hříchem Adamovým dostalo se lidstvo do moci ďábla, bylo Bohočlověku odcizeno. Kristus svou smrtí lidstvo vykoupil, jest tedy zcela jeho vlastnictvím. „Ne porušitelnými věcmi, zlatem neb stříbrem, byli jste vykoupení, nýbrž drahou krví Krista“ (1. Petr 1, 18). Nejsme svoji, nýbrž Kristovými, chrámem Božím. I těla naše jsou údý Kristovy. Kristus je svým druhým

pomazáním, svou krví, králem všech lidí, všech jazyků i národů.

2. Kristus byl jako král lidstvu zvěstován

Již ve Starém zákoně vyslanci Boží ohlašují slavně a hlasitě Krista jako krále světa. Sedm set let před narozením Kristovým ohlašuje z příkazu Boha prorok Isaiaš království Kristovo: „Neboť dítě narodí se nám, a syn bude nám dán, vladařství na rameni bude míti, a nazýván bude: zázračný, rádce, Bůh silný, otec na budoucí věky, kníže pokoje“ (6, 9).

Dvě stě let později ohlašuje krále Krista prorok Daniel: „A viděl jsem ve

vidění, s oblaky nebeskými přicházel jako syn člověkův, přišel až k starci velikého věku, a postavili jej před obličej jeho. A dal jemu moc a čest a vládu; všichni národové, kmeny a jazyky sloužiti budou jemu; moc jeho jest moc věčná, již nepozbude, a vláda jeho nebude zrušena“ (7, 13–14). Největší proroky poslal Bůh Otec, aby světu ohlašovali příchod Krista, krále světa.

Nahlédneme do Nového zákona. Před devatenácti sty lety posílá Bůh kníže andělů jako hlasatele Kristova království. Archanděl Gabriel mluví z rozkazu božího k P. Marii: „Porodíš syna a nazveš jméno jeho Ježíš. Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude, a Pán Bůh dá mu trůn Davida, otce jeho, a bude kralovati v domě Jakubově na věky a království jeho nebude konce“ (Lk. 1, 31–33). Hned při narození Ježíšově přicházejí králové do Betléma poklonit se novorozenému králi: „Viděli jsme hvězdu jeho na východě, i přišli jsme poklonit se jemu.“ Nejslavnější proklamaci svého království vyslovil Ježíš sám. Pilát se ho táže: „Tedy králem jsi ty?“ A Ježíš odpovídá: „Ano, já jsem král“ (Jan 18, 37). „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi“ (Mt. 28, 18). Kristus slavnostně prohlašuje, že jeho moci královské podřízení jsou andělé i archandělé, lidé i národové, všechno stvoření.

3. Kristus má královskou moc

Býti králem znamená býti vládcem poddaných pro jejich blaho. Král nemůže mluvit s každým poddaným, neoznamuje jim tedy svou vůli ústně, dává jim svou vůli v zákonech, které mají směřovati ku blahu lidu.

Je-li Kristus králem, musí býti i zákonodárcem; blaho a pořádek v říši jsou podmíněny dobrými zákony. Ježíš je zákonodárcem z vlastní moci. Odstraňuje zákony staré a dává zákony nové. Činí tak svým jménem. Otevřme evangelium sv. Matouše, kapitolu pátou. Čteme tam: „Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezabiješ! Kdo by zabil, propadne soudu. Já však pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, propadne soudu. – Slyšeli jste, že bylo řečeno: Oko za oko, zub za zub. Starý zákon připouštěl právo odvety. Já však pravím vám: Milujte

Nikolai Ge: „Co je pravda?“ Kristus a Pilát (1890)

neprátele své, a modlete se za ty, kteří vás pronásledují. – Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezcizoložíš! Já však pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu, aby ji požádal, již zcizoložil s ní v srdci svém. Řečeno jest také: Kdo by propustil manželku svou, dej jí lístek zápuďný. Mojžíš dovolil vám ženu propustiti pro tvrdost srdce vašeho, já však pravím vám, že každý, kdo propouští manželku svou a jinou si bere, cizoloží. – Vpravdě, vpravdě pravím vám,“ tak Kristus prohlašuje a posiluje autoritu svých zákonů. – Kristus požaduje pro své zákony absolutní poslušnost. „Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit“ (Mt. 5, 17). Moderní člověk chce býti autonomním, sám sobě zákonodárcem, proto tak mnozí Krista nenávidí. Uznávali by ho,

kdyby je nechal dělati, co sami chtějí. Nedovedou pochopiti, že Kristus je pánem a králem neomezeným, jemuž nutno se podrobiti bezpodmínečně ve všem, i za cenu života.

Kristus král bude pohrdače svých zákonů souditi. Kdo se jeho zákonům nepodrobí, ucítí jeho moc soudcovskou, neujde zaslouženému trestu. K moci zákonodárné patří nutně i moc soudní a trestní. Zákonodárce zbytečně by dával zákony, kdyby nemohl přestupníky zákonů volati před svůj soud a trestati je! Kristus výslovně praví: „Otec nesoudí nikoho, ale veškeren soud dal Synu“ (Jan 5, 22). Kristus na tomto soudu odměňuje a trestá podle práva a spravedlnosti. Nikdo, ani nevěrec, soudu krále Krista neujde. Jest někde na celém světě, byl někdy nebo bude král s takovou mocí

Cosimo Rosselli: Kázání na hoře (1481–1482)

a autoritou?

Kristus nechtěl tuto svou moc královskou vykonávat v plném rozsahu. Nejednalo se mu o království světské, neboť veřejně prohlásil: „Království mé není z tohoto světa,“ není to království pozemské, jak si je představujeme, je to království duchovní, království srdcí. Kristus mohl plným právem vykonávat svou moc přímo u národů a králů. Proto se necítil povinen platit daň; požadovanou daň platí jen proto, aby lidu nepohoršil. Kristus nechtěl politické království, neboť ponechal knížatům jejich moc, uznal římského císaře za vládce Palestiny, a nařídil: „Dávejte císaři, co je císařovo.“ V otázkách čistě světských mají vládcové rozhodovati podle nejlepšího vědomí a svědomí ku blahu poddaných. Kristus jen žádá, aby svěští vladaři ve správě státu řídili se jeho příkazy. Stát mu zůstává podřízen a je povinen mu sloužiti. Stát je společnost lidí, musí tedy státní vrchnosti a úřady Krista ctíti a poslouchati. Stát má se řídit jeho zásadami v zákonodárství, soudnictví a hlavně ve výchově mládeže. Ředitelé státu jsou jen zástupci Kristovi, za takové se mají také pokládati.

Kristus chce býti králem duší a srdcí. Chce království, do něhož lidé vstupují křtem a pokáním, v němž, spojení láskou, žijí jako bratři a sestry, v němž není hladu ani žízně po bohatství, majetku, rozkoši, nýbrž po spravedlnosti a svatosti za stálého sebepřemáhání. Svou králov-

skou moc uplatňuje při posvěcování duší, při vedení člověka k věčné blaženosti. Ať žije v našich srdcích tento Kristus král!

4. Královské je Kristovo požehnání

Z tohoto Kristova království proudí největší královské požehnání na jednotlivce i celé národy. Největší požehnání dostává člověk, je-li Kristus králem jeho rozumu, neboť tento člověk má pravdu, která osvobozuje a šťastným činí. Největší požehnání dostává člověk, je-li Kristus králem jeho vůle, neboť v lásce spojuje se vůle člověka s vůlí Kristovou. Proto praví Kristus: „Kdo má přikázání moje a je zachovává, ten mě miluje“ (Jan 14, 21). Největší požehnání dostává člověk, je-li Kristus králem jeho srdce, neboť není ovládáno falešnými a srdce pustošícími požitky a hříchy. Běda člověku, v jehož srdci není místa pro Krista, je-li tam místo jen pro starosti, co budeme jísti a pít, a čím se budeme odívati, je-li tam místo jen pro politiku, alkohol, rozkoš a zábavu! Služba světu znamená zpustnutí srdce, jeho ochuzení, bankrot, zoufalství. Služba Kristu znamená blaženost a pokoj znamená připodobňovati se Bohu. Ježíši, králi, učin srdce naše podle srdce svého, buď králem srdcí našich!

Největší královské požehnání dostává rodina, je-li Kristus jejím pánem a králem. V takové rodině je svazek manželský svazkem posvátným, rodiče jsou dětmi ctění, milování, děti jejich radostí a štěstím. Taková rodina respektuje božské

právo dětí, které chrání život dítěte již před zrozením a rodiče zavazuje k svědomité výchově. V takové rodině panuje zásada: Jeden za všechny, všichni za jednoho. Ježíši, králi, buď králem našich rodin!

Největší královské požehnání dostává se lidu i státu, je-li Kristus králem a vládcem jejich. Skrze něho dostává státní autorita náboženské posvěcení, tu se vládne nesobecky, spravedlivě. Poslušnost poddaných je zušlechtěna, neboť poslouchají pro Boha. V takovém státě je klid a pořádek, pokoj a spravedlnost. Budou-li národové ovládáni Kristem a jeho duchem, uskuteční se slova proroka Isaiáše: „Zkují v radlice své meče a svá kopí v srpy ženů. Nezdvihne meče kmen proti kmeni, aniž cvičit se budou k boji“ (2, 4). Války budou zažehnány, láska údělem národů i jednotlivců. Svět bude královstvím pokoje, svazem národů z bratří a sester pod žezlem božského krále Ježíše Krista. Ježíši, králi z Boží milosti, v hluboké pokoře se ti klaníme a volíme za krále svého. Radostně uznáváme tvou královskou moc, ochotně se podrobujeme všem tvým zákonům, neboť vedeš nás jen a jen ke štěstí. Radujeme se z největšího požehnání, které vladař tvá dává jednotlivcům i národům. Tobě patří náš rozum, naše vůle i srdce; tobě budou sloužiti naše rodiny, otcové, matky i děti; tebe chce poslouchati lid náš i země naše. Ježíši, králi světa, dej nám pokoj a mír!

Arnošt Oliva
librinostri.catholica.cz

Arnošt Oliva
kněz, katecheta, novinář a redaktor
(1875–1954)

JE TŘEBA SE ZNOVU UČIT BÝT LIDMI

„Hned bylo vidět, že mezi nimi je tolik lásky,“ zvolala pastorka berlínské evangelické církve Lena Müller, když požehnala polyamornímu svazku čtyř homosexuálů. Událost, konaná během svatebního festivalu protestantské církve, vzbudila značnou kontroverzi. Polyamorie, tedy vztah s více partnery, není v Německu nelegální. Polygamie – manželství více osob – však ano. Obřad tak nebyl právně platným sňatkem.

Když už je řeč o vztazích „plných lásky“, připomíná papež Lev XIV. k těm skutečně zdravým formám lidské blízkosti, že „bez vztahů s jinými lidmi bychom nepřežili“. V době, kdy jsme obklopeni obrazovkami, ale ne lidmi, to zní téměř provokativně. Naučili jsme se možná být sami se sebou – a přesto nejsme šťastní. Člověk zůstává bytostí vztahovou: potřebuje druhé, aby mohl být skutečně sám sebou. Potřebuje blízkost, aby duše nezmrzla v komfortní samotě.

Demografové k tomu ještě varují: nemáme děti, protože netvoříme vztahy. A když mizí rodina, vystavěná na manželství jednoho (!) muže (!) a jedné (!) ženy (!), mizí i budoucnost – nejen statisticky, ale i duchovně. Kultura, která odmítá život, se pomalu učí odmítat i samu sebe. Tam, kde se rodina rodí – doslova i duchovně – býváme svědky zázraků. Život je dar, vztah je závazek a Kristus je Král. A to není jen liturgická formule. Novorozeneček vážící 610 gramů přežil, i když mu lékaři nedávali šanci. Chlapec narozený ve 23. týdnu těhotenství po 230 dnech odchází domů – zázrak, který nelze vysvětlit statistikou. Dne 16. ledna 2025 se ve Velké Británii narodila dvojčata Charlie a Freddie, každý s váhou kolem 600 gramů. Charlie svůj boj po

Svatomartinské setkání v Třeboni. Foto: Košinová Marie / Člověk a Vira

týdnu prohrál, ale Freddie si život s Boží pomocí vybojoval. Připomínka, že naděje není naivní – je živá.

Letos si připomínáme též sto let od vydání encykliky *Quas primas*. Jeho kralování není symbolem, ale skutečností, která dává smysl všemu, co existuje.

A papež Pius XI. v *Quas primas* varuje s prorockou jasnozřivostí: „Svátek Krista Krále je lékem proti nynějšímu laicismu. Jestliže tedy nařizujeme, aby Kristus byl uctíván celým katolickým světem jako Král, tím se chceme právě postarat o potřeby nynější doby a poskytnouti nejúčinnější lék proti moru, který zachvátil lidskou společnost. Morem nazýváme tak zvaný laicismus naší doby, jeho nesprávné nauky a jeho zhoubné snahy. Jak víte, ctihodní bratři, tento mor laicismu nedozrál za jediný den, nýbrž už dlouho byl skryt v nitru států. Začalo se totiž popíráním svrchovanosti Kristovy nade všemi národy; upíralo se Církvi

vi právo, které jí dal Kristus, totiž právo učit všechny národy, dávat zákony, řídit národy, které má Církev přivést k věčné blaženosti. Potom se však ponenáhlu náboženství Kristovo počalo přirovnávat k nepravým náboženstvím a začalo se klásti zcela nejapně na touž úroveň. Pak byla Církev podřizována státní moci a vydávána takřka libovůli vládařů a státních úřadů. Někteří šli tak daleko, že chtěli nahradit božské náboženství jakýmsi náboženstvím přirozeným nebo prostě náboženským cítěním. Ano, našly se i státy, které se domnívaly, že se mohou obejít bez Boha.“

Takže ano – je třeba se znovu učit být lidmi. Přijmout vztah, zodpovědnost i naději. Žít tak, jako by každé dítě bylo zázrakem, každý vztah darem a každé srdce malým chrámem, v němž kraluje Kristus. Protože opravdu je.

–zd–

MONITOR – publicistický čtrnáctideník. ISSN 1214-8458. MK ČR E 15474.

Šéfredaktorka: Zdeňka Rybová. Redakční rada: Mgr. Roman Cardal, Ph.D.; P. Mgr. PhDr. Štěpán Filip, Ph.D., OP; Mgr. Andrej Kutarňa; Ing. Vojtěch Macek; Jan Šindelka; Mgr. Radim Ucháč. Teologický poradce: P. Mgr. Evermod Jan Sládek OPraem.

Vydávání RC Monitoru je možné jedině díky zaslaným darům. Náklady na přípravu, tisk a distribuci jednoho čísla vycházejí asi na 40 Kč, což za rok činí 960 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Vydavatel: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha, e-mail: redakce@rcmonitor.cz, číslo účtu: 2400089111/2010

Vychází z církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010.